

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİNİN (HASUDER)

YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HASTALIğI SÜRECİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ-4

09.04 2020

“Bir an önce yapılması gerekenler..”

30 Mart 2020 tarihindeki üçüncü resmi görüşümüz “Umut ve Endişe” üzerinden bu yana ülkemizde COVID-19 ile ilgili olgularımız ve ne yazık ki kayıplarımız arttı.

Bir kez daha uzmanlık alanımızın bizlere yüklediği sorumluluk doğrultusunda Yeni Koronavirüs Hastalığının ülkemizde yönetim süreci ile ilgili görüşlerimizi paylaşıyoruz.

İlk görüşümüzden itibaren Sağlık Bakanlığımız başta olmak üzere alınan önlemler ve yapılan çalışmalar ile ilgili olumlu veya olumsuz ya da geliştirilmesi gereken konulardaki görüşlerimizi bildirdik. Bugün ise gelinen noktada zaman kaybedilmeden, bir an önce yapılması gerekenler ile ilgili görüşlerimizi paylaşmak istiyoruz.

- *23 Mart tarihli görüşümüzde, illerde İl Koordinasyon Kurullarının gerçek anlamda hayata geçirilmesini, bu kurullar aracılığı ile sektörlerarası işbirliğinin sağlanmasını ve Halk Sağlığı Uzmanlarına her düzeydeki yönetsel yapılarda görev verilmesini önermiştik. Bu görüşümüzden bir gün sonra Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğünden gelen bir resmi yazı ile bu kurullara ildeki Halk Sağlığı Anabilim Dalında çalışan bir öğretim üyesinin görevlendirilmesi istenmiştir. 9 Nisan itibari ile 36 (%44,4) ilimizde İl Koordinasyon Kurullarında Halk Sağlığı uzmanlarının görevlendirilmesi yapılmıştır. Sahada en başından beri çalışmakta olan uzmanlarımızla beraber anabilim dallarındaki insan gücünün sürece katılması çok önemlidir. Bu görevlendirmelerde emeği geçenlere Ülkemiz adına teşekkür ediyoruz.*

Bu aşamada bir an önce yapılması gereken;

- 1) Görevlendirme yapılmayan illerde de bir an önce görevlendirmelerin tamamlanması;
- 2) Görevlendirme yapılan illerde de Halk Sağlığı Uzmanlarının etkin katkı verebilmesi için gerekli çalışma ortamının oluşturulması;
- 3) İl verilerin bu kurullarda açık olarak sunularak tartışılması;
- 4) Bu kurullara başta Tabip Odaları olmak üzere diğer sağlık çalışanlarının meslek örgütü ve sendika temsilcilerinin de katılımının sağlanmasıdır.

- *İl Koordinasyon Kurulları dışında ildeki salgın süreci ile doğrudan emek veren yapı İl Sağlık Müdürlüklerimiz ve bünyesindeki Operasyon Merkezleridir. Bazı illerimizde Halk Sağlığı Anabilim Dalları ile İl Sağlık Müdürlüklerimiz arasında büyük bir işbirliği yapılandırılmıştır. Halk Sağlığı Anabilim Dallarındaki hocalarımız yanlarında asistanları olmak üzere İl Sağlık Müdürlüğü ekibi ile birlikte çalışmaktadır. Fakat illerimizin çoğunda bu değerli işbirliği ne yazık ki mevcut değildir.*

Bu aşamada bir an önce yapılması gereken;

1) İl Sağlık Müdürlüklerinde Halk Sağlığı araştırma görevlilerinin görevlendirilmesidir. Onların eğitim sorumlusu olan hocalarımız da sürece aktif olarak dahil edilmelidir. Bugünün Halk Sağlığı Araştırma Görevlileri yarının İl Sağlık Müdürlüğü çalışanları ve pandemi sorumlularıdır. Bu dönemde onların süreç içinde aktif olarak yer alması, bir taraftan hizmete katkı sağlarken, diğer taraftan uygulamalı saha eğitimlerine benzersiz bir katkı sağlayacaktır. Bunun farkına varıp, ilinde İl Sağlık Müdürlüğü kapılarını sonuna kadar açan, asistanlarımızı kucaklayan ve hocalarımızın danışmanlığını bir bilimsel zenginleşme ve destek süreci olarak gören tüm sağlık müdür ve müdürlük üst düzey yöneticilerine Ülkemiz adına teşekkür ediyoruz.

- *Veri Yönetimi ve şeffaflık konusu daha önceki görüşlerimizde de yer almıştır. Sayın Sağlık Bakanımız hemen her gün bizlerin karşısına çıkıp ülkemizin durumunu paylaşmış ve sorulara yanıt vermiştir. Bu uygulama halkımızın tarafından çok benimsenmiş ve sayın bakan halkın takdir ve güvenini kazanmıştır. Bununla beraber açıklanan veriler uzman ve akademisyenlerin pandemi sürecini izleme ve değerlendirme yapabilmesi için yeterli değildir.*

Bu aşamada bir an önce yapılması gereken;

1) Ülkemizdeki COVID-19 ile ilgili verilerin akademisyenlere yönelik olarak üzerinde detaylı analizler yapılmasına imkan verecek şekilde paylaşılmasıdır. Bu paylaşım iki yönden çok önemlidir. İlki verileri bilmeden, katkı verebilecek kişi ve kurumlar bu sürecin yönetimine katkı veremez. Halk Sağlığı Uzmanları olarak bizler toplumda bu konudaki meslektaş ve paydaşlarla beraber ulusal ve yerel düzeyde nerede olduğumuzu, alınan önlemlerin verileri nasıl değiştirdiğini ve bundan sonra yapılacaklara katkı vermek için buradayız. İkincisi de, bugün hastalık kodlama, COVID-19 hasta ve ölüm bildirimlerimizdeki sorunlarının şeffaflıkla tartışılmaması ve gerekli iyileştirmelerin yapılmaması pandemi yönetimi sırasında en önemli gereksinim olan güven ortamının zedelenmesi ve bu konudaki kazanımların da kaybedilmesi ile sonuçlanabilir.

2) Epidemiyolojik çalışmalar başta olmak üzere bilimsel araştırmaların desteklenmesidir. Bugün Çin'in deneyimlerini, İtalya'nın deneyimlerini, bilim insanlarının bilimsel literatüre yapmış oldukları katkılar olmamış olsaydı, biz bu büyük olayla nasıl başa çıkacağımız hakkında hiçbir bilgimiz olmadan karşılaşmış olurduk. Ülkelerindeki salgın yönetimi, hastaları ve elbette ki ailesel ve bireysel düzeydeki etkilenimleri ile uğraşırken insanlık için çok değerli olan bu bilgileri üreten ve paylaşan bilim insanlarına ve onlara bu olanağı sunun ülkelerinin yönetimlerindeki kurum ve kişilere hepimiz adına teşekkür ediyoruz.

- *Pandemilerde stratejiler ulusal düzeyde kararlaştırılmış olmakla beraber bu stratejiler yerele uygun faaliyet ve önlemler olarak karşılık bulmazsa başarı şansı yoktur.*

Bu aşamada bir an önce yapılması gereken;

- 1) Her il ve ilçe tek tek kendi dinamikleri içinde değerlendirilmesidir. Sayın valilerimizin bu süreçteki rolü çok önemlidir. Salgından henüz çok büyük ölçüde etkilenmemiş illerin korunması için yerel düzeyde alınan önlemler yakından takip edilmeli ve değerlendirilmelidir
 - 2) İstanbul başta olmak üzere nüfus yoğunluğunun fazla olduğu, çalışma hayatının azalmış olsa da milyonlarca kişinin halen hareketliliğine neden olduğu büyük kentler başta olmak üzere sokağa çıkma kısıtlamasının yerel koşullar göz önüne alınarak arttırılması; halkın uyumunun yerel programlar ile desteklenmesidir.
 - 3) Alınan önlemler ne olursa olsun, vatandaşımızın kanser ya da diyaliz tedavisinden, çocukluk çağı aşılama kadar olan yelpazedeki acil, öncelikli ve temel sağlık hizmetlerinin devamı sağlanmasıdır.
- *Halk Sağlığı Uzmanları Derneği olarak en başından beri en temel salgın stratejileri olarak "4T" (Test, Temaslı Takibi, Tecrit ve Tedavi) uygulamalarını tanımladık.*

Bu aşamada bir an önce yapılması gereken;

- 1) Bu stratejiler ile ilgili başta test sayısı olmak üzere iyileştirmelerin yapılırken, beşinci Bir "T" olarak da vatandaşlarımızın Temel Gereksinimlerinin sağlanmasıdır. Bu olağanüstü dönemde evde kalmalarını, işe gitmemelerini ve iyi bir bağışıklık sistemi için sağlıklı beslenmelerini talep ettiğimiz insanların gelir ve iş güvencelerinin korunmasıdır.
 - 2) Erişim, damgalama ya da yasal yaptırımlar ile ilgili kaygılar nedeniyle risk altında olan ve ayrımcılığa uğrayabilecek grupların korunmasının sağlanmasıdır.
- *Hepimizin beklentisi eskisi gibi hayatlarımıza, işimize, okulumuza dönebilmemizdir. Bunun içinde yaptığımız müdahalelerin toplum bağışıklığında nasıl bir etki yarattığının bilinmesi gerekmektedir.*

Bu aşamada bir an önce yapılması gereken;

- 1) Öncelikli gruplarda ve toplumda Covid-19 ile ilgili gelişmiş olan bağışıklığın değerlendirilmesine yönelik araştırmaların planlanmasıdır. Bu araştırmalar toplumda duyarlı nüfusun büyüklüğünü değerlendirmek açısından önemlidir.

Bu görüşlerimizin gerçekleştirilmesi yolunda bugünlerdeki umudumuz, Sağlık Bakanlığı COVID-19 Bilim Kuruluna halihazırda Kurulda bulunan Halk Sağlığı hocamıza ek olarak yedi hocamızın daha davet edilmiş olmasıdır. Hocalarımızın toplumda salgın yönetimi ile ilgili olarak yapacakları önerilerin dikkate alınarak en kısa zamanda hayatımızda bir etki yaratacağına inanıyor ve tüm desteğimizle yanlarında olduğumuzu paylaşmak istiyoruz.

Son olarak,

Bu pandemiden kimseyi geride bırakmadan çıkabilmenin anahtarı sağlık çalışanlarıdır. Bu nedenle onların korunması her zamankinden daha da önemlidir. Bu önlem sağlık hizmetin tüm boyutlarını kapsmalıdır. Sağlık alışanının COVID-19 tanısı alması durumunda durumun meslek hastalığı olarak tanınması ve Sağlıkta şiddet Yasası bunun önemli bileşenleridir.

Yönetim Kurulu olarak, ülkemizde pandemi ile ilgili olarak alınan önlemlere harfiyen uyan halkımıza, merkezde, ilde, ilçede görev alan tüm sağlık çalışanlarına ve dernek bünyesi içerisinde üretilenlerin bir ucundan tutan, yapılması gerekenler için ön ayak olan, mücadelede yer alan, elini korkusuzca taşın altına sokan, bilgi ve deneyimini bizlerle ve toplumla paylaşan üyelerimize teşekkür ederiz. Sizin sayenizde kendimizi çok güçlü hissediyoruz.

Kaybettiklerimize rahmet ve ailelerine sabır ile hastalarımıza acil şifalar diliyoruz.

Kamuoyuna saygıyla arz ediyoruz.

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)